

Izhaja enkrat na mesec.

CENA: za vse leto 25 Din.

za pol leta 12-50 Din.

Posamezna številka 2 Din.

Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo in upravnništvo:

Ljubljana, Komenskega ul. 12.

JUGOSLOVANSKI OBRTNIK

Izhaja enkrat na mesec.

Cene inseratom:

Pri enkratni objavi

1/1 str. 480 D, 1/2 str. 240 D,

1/4 str. 120 D, 1/6 str. 80 D,

1/12 str. 40 D.

GLASILO „JUGOSLOVANSKE OBRTNE ZVEZE“ V LJUBLJANI

Seja Trgovske in obrtniške zbornice.

Dne 4. t. m. se je vršila plenarna seja Trgovske in obrtniške zbornice.

Iz poročila predsedstva posnemamo, da je znatno več obrtov odglasilo svojo obrt, kot se jih je novih prijavilo. To znanje, da se ustaljamo, pa tudi znači, da nazadujemo in da čim bolj nastaja brezdelje. Kot vzrok je preveliko obdavčenje, kar se pri nas zadnja leta prakticira. Drugič pa tudi pomanjkanje denarja in visoke obresti. To nevzdržno stanje pa, kakor je videti, še ni na višku.

Druga zelo zanimiva točka je bilo poročilo dr. Trilerja, upravnega svetnika Narodne banke v Beogradu. Gospod poročevalec je podal striktna poročila o delovanju tega državnega zavoda. Povedal je, da je v popolni kompetenci 12 beograjskih upravnih svetnikov, dajanje kreditov za celo državo. Slovenci in Hrvati imajo le po enega člana v upravnem svetu, ki šteje 16 Srbov in 8 iz drugih pokrajin. Povedal je tudi, kakšna mentaliteta vlada med temi beograjskimi zastopniki napram Slovincem, češ, v Sloveniji ste že toliko izobraženi, da nalagate preostanke v hranilnice, kjer dobite potem kredite, dočim pri njih ni tako in mora tu dajati kredite Narodna banka. Od te strani smo čuli dokaj žalostno resnico, da nam ni pričakovati kekega zboljšanja. Srbi pravijo, če ne morete vzdržati vaše industrije sami, jo pa prodajte tujcem. (Po tem primeru smo izvedeli, kako se namerava napraviti z Obrtno banko popolnoma slično.) Žalostno je dejstvo, da Narodna banka nima niti sredstev, da bi na Sušaku, tako važni naši točki, ustanovila svojo podružnico. Tako je bilo poročilo dr. Trilerja.

Naj vsled pomanjkana prostora omenimo danes vsaj v glavnem, da se je obravnavalo o načrtu ustanovitve Gospodarskega sveta, dalje o reformi zakona o poravnalnemu postopanju. Poročilo o zaposlenju tujcev v naših podjetjih.

Zelo važni so bili tudi drugi predlogi, n. pr. predlog podpredsednika g. Ivana Ogrina, da se zbornica zavzame za vpostavitve Sušaske luke ter da se zveže z Ljubljano s telefonom ter da se znižajo tarife, da omogočimo konkurenco, ki jo nudijo v tem Italijani na progi Rakek—Št. Peter—Reka ter da se doseže na tej progi transito za blagovni in osebni promet. Dalje, da se čim prej ustanovi na Sušaku Trgovska in obrtniška zbornica. G. Jelačin je stavil dodatno predlog, da se pri tej zbornici osnuje oddelek za Slovenijo.

G. dr. Windischer je poročal o važnem delovanju, ki ga zbornica vrši v prilog davčnih zadev.

Zanimiv predlog je bil oni g. Lenaršica, ki je govoril proti ustanovitvi Urada za zavarovanje delavcev. Za je govoril posebno g. Zadravec, ki je pa v zelo slabih argumentih zagovarjal ustanovitev, dasi so razni govorniki ugotovili, da bo vsled tega treba precej zvišati prispevke. Slabo upravo tega zavoda je kritiziral, dasi je on poslan od zbornice v nadzorni svet tega zavoda, kjer naj bi bila kritika umestnejša. Zbornica je sklenila, da vladi ne poda o tem predlogu nikakega mnenja.

Splošne dolžnosti davkoplačevalcev v 3. četrtletju za leto 1924.

I. Hišna najmarina.

Za odmero hišne najmarine za leto 1925 in 1926 v krajih, v katerih so hišni najemniki zavezani vsa poslopja, torej tudi posopja, ki niso oddana v najem in za l. 1925 v ostalih krajih, so hišni posestniki dolžni vložiti napovedi o donosu hišne najemščine pri pristojnem davčnem oblastvu do konca meseca avgusta t. l. Izpremembe, ki nastanejo glede višine hišne najemščine izza vložitve napovedi do konca l. 1924 se mora davčnemu oblastvu naznaniti.

Hišni posestniki, ki n ebi pravilno in točno prijavili hišne najemnine, zgube razen tega, da jih zadenejo kazenske posledice, pravico, sodno zahtevati večjo najemnino od one, ki so jo prijavili davčnemu oblastvu.

Ako ne predloži hišni posestnik napovedi o najemni in v določenem roku in ko se tudi na ponovni poziv ne odzove v treh dneh, se kaznuje v denarju do 100 Din. Ako se pa tudi v nadležnih osmih dneh ne odzove pozivu, odpošlje davčno oblastvo na lice mesta uradnega odposlanca, ki sestavi napoved proti povrnitvi učinkovitih stroškov, odobrenih po stroškovniku.

Hišni posestniki, katerih v najem dana poslopja nimajo več nego sedem stanovanjskih prostorov, so upravičeni ustno napovedati hišno najemnino pri županstvu, ki zbira take podatke v tabelarnih zapisnikih.

II. Posebna pridobnina.

Za vložitev napovedi za l. 1924 poteče zadnji rok dne 1. julija 1924. Podjetja, ki še nimajo odobrenih računskih zaključkov za preteklo poslovno dobo in torej napovedi še ne morejo preložiti, naj si takoj izposlujejo podaljšanje roka.

III. Davek na poslovni promet.

Davkoplačevalci, ki so zavezani plačevati davek po knjigi opravljenega prometa, so dolžni odpremiti davek za l. četrtletje 1924 do 30. julija 1924 in hkratu predložiti prijavo. Zamudniki še se posebej opozore na svojo dolžnost ali s posebnim pozivom ali z javnim rezglasom ter z zapretilom uradne ocene ter rednostnih glob.

Kdor vloži nepravilno prijavo, izgubi pravico do pritožbe.

IV. Dospelost direktnih davkov.

Dne 1. avgusta 1924 dospo v plačilo vsi direktni davki za III. četrtletje 1924. Davčni uradi so upravičeni jih po 14. avgustu 1924 prisilno izterjati in zaračunati poleg 6% zamudnih obresti še za opomin 4% terjanega zneska. Za plačilo vojnega davka veljajo posebni roki, ki so razvidni iz plačilnih nalogov.

V. Razgrnitev predpisnih izkazov.

O davkih, ki so jih davčna oblastva odmerila v preteklem četrtletju, bodo razgrnjeni predpisni izkazi prvih 15 dni meseca julija t. l., kolikor niso davčni zavezanci na raz-

grnitev izven tega roka že bili opozorjeni individualno ali z javnimi razglasili.

O predpisu dohodnine se davčni obvezanci potom občine obveste s posebnimi obvestili, katera nadomeščajo predpisne izkaze, ki so do sedaj razgrinjali pri občinah.

VI. Dospelost nekaterih perijodičnih taks.

a) Od kuponov ali dividend kakor tudi od tantjem se plačuje 1% na taksa v 15 dneh po odobritvi bilance (tarifna postavka 10, pripomba 5).

b) Do 15. julija t. m. morajo delniške družbe (denarni zavodi) predložiti davčnemu oblastvu ali finačni upravi seznamek otvorenih ali tekočih računov v minulem polletju ter za vsak račun prilepiti takso po 20 Din. na seznamek (tarifna postavka 37).

c) Od dopolnilne prenosne takse v letnem znesku nad 500 Din. je plačati drugi obrok od 1. do vštetega 15. julija t. l. Kdor ne položi predpisane vsote v določenem roku, plača poleg redne takse 6% obresti in kot kazen še dvakratni znesek ne položene takse (tarifna postavka 12, pripomba 12, odstavek I., št. 1. in 3.).

č) Dne 31. julija t. l. je plačati takso za pravico, da se točijo pijače, za II. polletje 1924. Če se ta taksa ne plača pravočasno je kazen trikratni znesek redne takse. Če točilec ne plača redne takse niti v 30 dneh od dne ko bi jo moral plačati, se mu odvzame pravica do točenja pijače.

V. M.

Taylorjev sestav.

Delovnih sistemov imamo po svetu skoraj toliko, kot podjetij. Pri posameznih narodih soglašajo le nekatere bistvene točke. V enem delu sveta, n. pr. na Nemškem, polagajo veliko važnost na shrambo in ekonomično izrabo surovin ter se toliko manj menijo za pravilno izrabo delovnih moči; drugod je zopet obratno, ako so cene surovin nizke (n. pr. v Ameriki); pri drugih zopet je najvažnejši konstrukcijski oddelek, kjer snujejo načrte ali pa polagajo veliko važnost na ekskantno izvršitev dela. Težko je tukaj postaviti splošna pravila, ki naj bi se tikala celotne industrije, predvsem, ker je vsak delovni sistem rezultat mnogoletnih izkušenj, povzetih iz prakse.

Prvi večji, znanstveno utemeljeni delavni sistem je Taylorjev delavni sistem, ki postavlja naravnost na glavo vse dosedanje pojme o obratovanju.

Njegovi temeljni nauki o obratovanju tovarn zahtevajo prevsem vodstva, ki je odgovorno za pravo izpeljavo vseh obratnih nalog, o katerih je zmožnejše proučevati kot pa izvršujoči organi sami. Nadalje smatra kot važno obširnejšo analizo, t. j. natančnejše razmotrivanje in cenitev vseh na produkcijo vplivajočih momentov, predvsem nepotrebno potratu časa. Vodstvo ima vse delo, ki naj bo izvršeno v obratu, porazdeliti in dodeliti pravim, najzmožnejšim organom, nadalje vse elemente dela v podrobnosti preiskati, najboljšo metodo za izvršitev zamisliti in potem tudi skrbeti za eksaktno izvršitev po danih navodilih. Važna je skrb za možni višek produkcije in za vsa v dvsega tega cilja potrebna sredstva. Poiškati najpripravnejše za posamezna dela in jih tozadevno specielno v lastnih učilnicah izšolati. Harmonično soglasje med delavstvom, uradništvom in predstojništvom je eden glavnih pogojev Taylorijevega sistema za dobro organizirani tovarniški obrat. Veselja do dela samega skuša vcepiti potom visokega zaslužka, ki ga sistem delavcu nudi.

Vstopimo v poljubno tovarno, ki je po Taylorjevim sistemom organizirana. Njej na čelu stoji odgovorni voditelj, ki mora biti o celom tovarniškem organizmu dobro pokovan, poznati mora vsako najmanjše delo še tako neznanega uradnika. Naravnost pedantično mora zasledovati razvoj tovarniškega obrata po nalašč zato izvršenih listinah, ki priromajo po gotovem presledku čisto avtomatično do njega. Vodja mora biti organizatorično navdahnjen, da s svojo osebnostjo in

agilnostjo vpliva na nastavljenice blagodejno in ne brutalno iz stolpa doli, kot e žalibog v naši predvsem nemški industriji običajno. Ne s silo, ampak s svojo prepričevalno metodo skuša pridobiti nastavljenca za sistematično razdelitev dela in njenega razvoja v splošno korist obrata in industrije. Pri Taylorijevega sistema je pripravljeno delo naročila (duševno delo) tako razdeljeno na precejšnje število uradnikov, da je vodja popolnoma prost podrobnega dela in ima na ta način prostost za nadzorstvo obratnega razvoja, za spopolnitev organizacije delavnih metod in za zasledovanje splošnega industrijskega napredka. Razbremenitev vodstva od vsakdanjih malenkostnih nalog in odvrnitve odgovornosti na posamezne izvršujoče organe zahteva večje število uradništva v razmreju z delavskimi močmi. Da je v omenjenem sistemu razmerje uradništva napram delavstvu navadno 1:3, je za naše dosedanje pojme na prvi pogled malo veliko in skoro potratno. A kakor hitro se seznanimo s sistemom malo bližje, nam je kmalu jasno, da tista svota, ki se izda za toliko večje število uradništva, ni v nikakem pomembnem razmerju z vsoto, ki jo delo teh uradnikov prihrani obratu. Koliko ne prilik v naših obratih nastane samo vsled nezadostnih, pomanjkljivih ustmenih naročil ali razlag mojstrov napram delavcem. Vse to je izključeno v Taylorovem sistemu, ker to delo izvrše v obratni pisarni posamezni uradniki in sicer vse pismeno, tako da je mogoče povelja za razdelitev dela, za uporabo gotovega stroja in navodila pri delu kontrolirati, predno pridejo v izvršitev. Delo se pripravlja avtomatično za več dni naprej in se vsaka pomota, ki se morebiti urine, lahko še popravi in se na način izključi motenje rednega poteka obrata. Delavec dobi vse, kar rabi za izvršitev gotovega dela, pismeno na znanje. V delavnicah vise male omarice, v katerih je natančno označeno, katero delo bo vršil posamezni delavec isti dan, pri katerem stroju ali delavni mizi ter kakovost plačila za isto delo. Delavcu je treba priti samo na odkazani mu prostor, kjer ga že čaka poleg stroja surovina ali polizdelek, ki ga mora obdelati. Pri stroji ali delavni mizi stoji majhna premična mizica s predali, kjer najde vse potrebne risbe, listino z navodilom, kako delo priči, kako vršiti in kako končati, nadale prostorček, kamor pritrđi časovni listič, ki ga ob pričetku dela dobi pri posebnem uradniku, kateri zaznamuje pričetek in zaključek dela, nato zaboj z orodjem, ki ga bo rabil pri dotičnem delu in še vse druge pripomočke, da lahko nemoteno izvrši odkazano mu delo. Takoj ob početku delu mu nalašč za to nastavljeni mojster pomaga pri ustavitvi dela v stroj, po kratkem presledku pogleda, če je delavec na pravi poti in končno se prepriča, če je delo dovršeno. V slučaju, da je dosežena izvršitev v tistem obsegu, kot je na navodilnem listu označeno, potrdi to mojster v nalašč za to določeni rubriki s svojim podpisom. V tem trenutku je smatrat delo za končano, delavec vzame časovni listič iz miznice, gre k uradniku pri predalu, ki mu označi čas oddaje. Nato dobi pri istem uradniku nov časovni listič za prihodnje delo in obrat se vrši kot premikajoča veriga dalje. Dostavitve in odhod materiala od skladišča k stroju ali od stroja k stroju se vrši po nalašč za to nastavljenih težakih. Tudi ti, kakor sploh vsak nastavljenec, dobe svoje delo odkazano pismeno potom majhnih tiskovin, na katerih je označen predmet, kraj in čas dostavitve ali nasprotno.

Iz tega kratkega opisa je razvidno, koliko časa, ki bi se sicer potratil z nesmotreno hojo sem in tja, z iskanjem potrebnega materiala, orodja za obdelavo, potrebnih risb in njih študiranja, se prihrani s pravilno porazdelitvijo dela na posamezne moči. Razbremenitev mojstrov vpliva blagodejno na redni razvoj obrata.

Kakor je iz prejšnjega razvidno, se vrše vsa nakazovanja dela potom posebnih tiskovin. To razporedbo dela vodi poseben uradnik, ki se imenuje preglednik. Že ime samo pove, da mora imeti popoln pregled o vsem obratu v delavnicah ter zaposlenju posameznih strojev in delavcev. V njegovi pisarni visi velika deska, na kateri so zaznamovani vsi stroji po številkah. Poleg vsake številke stroja so pritrjene tri kluke, na katerih vise zaposilni listi, ki nam povedo, katero delo je

ravno v stroju, katero nato sledi, kda bo stroj zopet prost, torej zmožen sprejeti novo delo. Na ta način je nemogoč slučaj, da bi se kako delo ne moglo vršiti, ker bi bil za to določen stroj s kakim drugim delom zaposlen. Preglednik ima zaposlenega pisarja, katerega naloga je izvršiti pismena povelja posameznim nastavljenecem na njegovo odredbo. Vsi ti nakazovalni listi se shranijo v skupni knjigi dokler ne pride čas, da gre delo v izvršitev.

Tako Taylorejev sistem skrbi, da je delo duševno že več dni prej popolnoma v podrobnosti dovršeno, predno pride do fizične izvršitve. Lahko bi delili obratovanje, organizirano po tem sistemu, v strogo duševni in strogo fizični del. (Konec prih.)

Ivan Ogrin:

Potovanje v južno Srbijo.

Ob priliki potovanja v Skoplje na gospodarsko zborovanje sem se vozil po južni Srbiji, takozvani Macedoniji, imenovani po tamošnjih prebivalcih. Ker so nam Slovencem, predvsem našim pridobitnim slojem ti kraji še zelo neznani in je važno, da vsak državljan pozna vse dele svoje države, zato sem se odločil podati nekaj odlomkov o vtisih, ki sem jih dobil ko sem prepotoval omenjene kraje.

Glavna železniška zveza, ki veže Beograd z obmejno postajo Djevdjelija ob grški meji, teče povzdolž države čez Šumadijo in dalje po dolini Morave, ki preide v začetku stare Srbije ali Macedonije v dolino Vardarja. Vsi ti kraji, ki geografsko obsegajo poleg ravnine tudi mala pobočja, so zelo rodovitni ter obsegajo obsežna polja ter deloma po goricah pašnike, dočim je le malo z gozdi porastlih krajev.

Naprej od Velesa, to je nekako 100 km od Djevdjelije, pa se dolina Vardarja zelo zoži in postane hribovita zemlja, pusta in malo poraščena, izvzemši okolico Djevdjelije, ki postane zopet širša ravan z bolj pusto zemljo, kjer se ponajveč pečajo s sviloprejo.

Glavna prometna žila je torej železnica Beograd-Solun, ki se odcepi v Nišu v progo na Sofijo, Bitolj in tudi na Solun. Dalje pa so še male stranske proge, kakor Skoplje—Mitrovica—Ohrid itd. Dolgost cele proge Beograd—Djevdjelija je približno 700 km, od Djevdjelije v Solun pa okrog 60 km. Brzovlak vozi od Beograda v Solun 22 ur, od Ljubljane v Beograd 15 ur, če hočemo prevoziti celo državo vzdolž, rabimo do malega 40 ur vožnje z brzovlakom. Hitrost vožnje je normalna, vlak je opremljen z jedilnimi in spalnimi vozovi, ker je na takem dolgem potovanju nujno potrebno. Že prej sem omenil, da teče železnica po dveh dolinah, v ozadju pa se vidi precejšnje gorovje nad 2000 m višine, kjer se nahaja še v poznem poletju sneg. Zelo obsežno tako gorovje je Šar planina. Kakor že rečeno, so kraji rodovitni. Polja ni treba gnojiti in je dobro obdelano, ponajveč posejano z žitom in koruzo. V obližju večjih krajev ali mest pa se goji sočivje, kjer so napravljene črpalke s pogonom na gepel in se tako namaka zemlja.

Vasi so bolj redke, poti po vaseh umazane, hiše ali koče so lesene, z glino ali surovo opeko izpolnjene. Okrog hiše je zasajeno drevje, pa največ vrba ali akacije. Precej je tudi lepo v vrste sajenih sliv, saj so znane rodovitne srbske slive.

Poleg železnice se vije tudi državna cesta, ki je po večini v dobrem stanju, dasi zelo primanjkuje kamenja za nasip. Poleg te glavne ceste pa ni videti mnogo cest, ali pa so le poljska pota.

Na polju se vidi v Šumadiji okrog $\frac{1}{3}$ moških, druge so ženske, v okolišju Niša pa je skoro polovico moških videti na polju.

Živina za obdelovanje polja so voli, pri Nišu pa tudi že bivoli (rumunski). Zanimivo je, da rabijo povsod pri oranju nove železne pluge, ki jih je dala Nemčija za vojno odškodnino.

V dolini Morave teče reka Morava, po dolini Vardarja pa reka Vardar, ki imata razne pritoke. Obe reki sta precej umazani. Tudi nimata veliko padov, tako da so mlinci naprav-

ljeni plavajoči na pogon valov. Železnica pelje večkrat čez reki, kjer so zgrajeni železni mostovi. Vidi se, da so bili mostovi za časa vojne, oziroma ko so se Nemci umikali, porušeni, sedaj pa so že zopet vsi vpostavljeni. Ob mostovih in viaduktih se še danes nahajajo žične ovire kot ostanek iz časa vojne, v bolj južnih krajih pa še danes služijo večji varnosti.

Kraji. Ob železnici se nahajajo najvažnejši kraji. Iz Beograda, kmalu ko se pride čez Šumadijo v dolino Morave, se nahaja Čuprija. To je večji kraj, ki ima gimnazijo in nekaj tvornic, kakor tvornico za sladkor, za steklo. Od tu se tudi odcepi lokalna železnica v Paračin, kjer se nahaja večji premogokop. Nekako 300 km od Beograda leži mesto Niš. To mesto je zanimivo radi večje vojaške postojanke. Tu je tudi vojaška inženirska akademija. Tudi je mesto važno kot železniško križišče. Železnica se odcepi proti Sofiji. Mesto leži na nekoliko dvignjeni planjavi. Ulice so sicer ravne, ob njih ležijo male hišice z vrti, le malo je enonadstropnih hiš. V mestu se nahaja tudi nekaj manjših tovarn, kot parna opkarna, parni mlin, pivovarna i. dr. Skupaj je kakih 6 do 8 tovarn.

Kot zadnji večji kraj v dolini Morave, nedaleč od Niša, je Leskovac. Ima tudi kakih 6 do 8 tovarn manjšega obsega.

Trgovska pogodba z Italijo.

Pogajanja z italijansko delegacijo glede trgovske pogodbe so se zaključila v soboto in takoj nato v ponedeljek 14. t. m. je bila pogodba na svečan način podpisana v zunanjem ministrstvu. To je prva trgovska pogodba z zunanjimi državami, ki je popolna in vsebuje vse za to potrebne detajle.

Naša vlada zelo hvali to pogodbo in minister dr. Krizman si je stavil za nalogo, narodu narisati velike uspehe naše delegacije pri sestavljanju pogodbe. Nas zanima predvsem dejstvo, da se je naša vlada otresla vseh ekspertov in da je vse delo izročila samo svojim podrejenimi uradniki. Ves material naših gospodarskih korporacij, ki jim je bil od naše strani dostavljen, ni bil skoro nič pregledan, še manj pa razni nasveti in predlogi upoštevani. Najvažnejše postavke v pogodbi bi bili omeniti določbe o blagovnem prometu, določbe o osebnem prometu, carinske postavke od naše in italijanske strani.

V pogledu blagovnega prometa je puščena obema pogodbenikom popolna svoboda prometa. Dovoljen je uvoz in izvoz vsega blaga, razun v slučaju vojne oziroma kar bi ne bilo v skladu z javno varnostjo. Tarifarične ugodnosti veljajo obojestransko. Uvoz italijanskih vin je še nadalje prepovedan, izvzemši medicinskih vin. Izvoz krompirja je dovoljen brez carine. Za vse naše izvozno blago je v pogodbi posebno urejeno. Drva, premog, rude in usnje smejo Italijani izvoziti brez carine.

Nadalje pogodba predvideva ureditev medsebojnega obmejnega prometa pašnikov in vprašanje dvolastnikov. Vse ostale zadeve, ki niso v pogodbi, se uredi v posebno konvencijo.

Kakor poročajo iz Beograda, je ta trgovska pogodba sklenjena za dobo 3 let in upajo, da bodo v bodoče vse nedostatke, ki se pokažejo tekom časa pri prihodnjih pogajanjih znali odpraviti.

Obrtniki in občinske volitve.

Zadnje leta od preobrata sem so se množile najrazličnejše strokovne organizacije, predvsem delavske. Uspehi smotrenega dela so se kmalu pokazali in že pri volitvah v občinske zastope pred tremi leti so nastopale razne organizacije kot samostojne, postavile svojo kandidatno listo in izšle iz volivnega boja z večjim ali manjšim uspehom. Da so v občinskih zastopih skušale predvsem uveljaviti take organizacije po svojih odposlancih lastne koristi je čisto umljivo in marsikje je prišlo do konfliktov med delavskim in obrtnim stanom.

Pri letošnjih občinskih volitvah, ki so se že po večini izvršile in pri katerih je izšla iz volilnega boja kot zmagovalka SLS, so se pa tudi organizirani obrtniki spustili z lastnimi kandidatnimi listami v volilni boj. Po nekod so obrtniki šli skupaj brez strankarske pripadnosti, drugje pa so se postavili in šli sami v boj. Sijajno zmago obrtne liste so dosegli obrtniki iz Križ in Št. Vida nad Ljubljano, kjer so zvesti programu Jug. Obrtne Zveze nemuorno agitirali in dobili 101 glas oziroma 66. V Metliki je Obrtna zveza nastopila skupno z drugimi organizacijami in poslala v občinski zastop 3 odbornike, ki so organizirani v Obrtni zvezi. Poleg teh navedenih so nastopili obrtniki organizirani v Obrtni zvezi v radovljiskem okraju v Breznici, Dovje, Kranjski gori, Kropa, v kranjskem okraju, Selce, Sora; nadalje v ljubljanski okolici v Borovnici, D. M. v Polju, Dobravi, Dobrunje, Studenec, Ig, v kamniškem okraju v Domžalah, Mengeš, Šmarca, Dob, Vir, Prevoje, v litijem okraju, v Višnji gori.

V vseh drugih krajih so po večinoma tudi obrtniki nastopili z samostojnimi ali združenimi listami, a še nismo prejeli točnih poročil od tamkajšnjih Obrtnih zvez, vsled česar za danes ne moremo zaključiti statistike o celokupni akciji obrtniških organizacij.

Reklama.

Razvoj naše obrti in pomen velesejma zanjo. V današnjih časih težke krize in silnega zastoja v vseh strokah potrebuje naša obrt bolj kot kdaj prej reklame. Velika industrijska podjetja imajo cele oddelke za reklamo, kajti industrijski izdelki se ne da vpeljati s par potniki. Reklama stane ogromne svote. Izdelki posameznih tujih industrijskih podjetij so po najoddaljenih gorskih selih znani po reklamnih tablicah. Slovenski obrtnik je ali preskromen, ali pa se boji stroškov reklame, ker še ne pozna njene potrebe in njene koristi, zlasti ker ne pričakuje takojšnjega uspeha. Nihče ne zahteva in tudi ne svetuje, da bi se naša obrt v reklami kosala z ono industrijskih podjetij, vendar pa ne odobravamo, ako se v tem oziru sploh nič ne stori. Imamo velika obrtna podjetja, ki za reklamo skoraj ničesar ne izdajo, čim bolj pa se bodo taka podjetja povečala in čim večja bo konkurenca, tem občutnejša bo postala potreba reklame, a čim dalje se podjetja na trgu ne vpeljejo, tem težja bo vpeljava kasneje, ko se bodo isti predmeti nudili od raznih drugih strani.

Razstaviti obrtne izdelke na vzorčnem velesejmu je tudi reklama. Tudi ta, rekel bi živa reklama, ni zastoj, a je pa najboljša reklama, ker ne obeta šele uspehov za kasneje, temveč žanje največkrat že trenutno uspehe. Tako je vzorčni velesejm za obrtnika iz stališča reklame veličasten in poučna ustanova, ki odkriva, kako si posamezna podjetja skušajo obrniti nase pozornost naročnikov in kupcev. Razlika med prireditvijo prvega in sledečih dveh velesejmov potrjuje v celoti resničnost te trditve. Posamezne tvrdke, zlasti mlajše, so nastopile na prvem ali drugem velesejmu v skromnosti, a so na prihodnjih že zadobile značaj vpeljane in močne obrti. Napredek, ki se pokaže na razstavnem prostoru pri posameznih tvrdkah, bo brezdvomno zanje velikega trgovskega pomena.

Dalje ima obrtnik na vzorčnem velesejmu najlažjo možnost spoznavati in opazovati konkurenčna podjetja. Spoznava izdelke, primerja jih s svojimi, vidi boljše izdelane finejšo opremo i. t. d. Na mestu samem se prepriča o okusu in željah interesentov, vidi kako konkurenca ustreza željam, a sam ostaja nezaposlen. Sam bi bil kriv, če bi takih opazovanj ne umel izrabiti u svoj prid in se na podlagi opazovanja ne izpopolnil. Ni zadosti, posvetiti se obrti, ni zadosti, postaviti izdelke na trg, dober obrtnik skuša svoje podjetje izpopolniti, svoje izdelke vedno bolj izboljšati, da dobi glas in mu konkurenca ne more ogroziti obstanka. Najboljša šola za spoznavanje hib in za spoznavanje potrebe izpopolnitve, kakor tudi najboljši čin, kako postane obrtnik znan in opozori konzumente nase, je vzorčni velesejm. In kakor je sedaj velesejm za našega obrtnika potrebna institucija, te važnosti velesejm

tudi še tedaj, ko bo že obrt stala na vrhuncu razvitka, ne bo izgubil.

Le šest tednov še nas loči od IV. ljubljanskega vzorčnega velesejma. Vsak obrtnik, ki hoče sebi dobro, naj se zato takoj prijavi na udeležbo, ako tega še ni storil. K.

Dopisi.

Decentralizacija okrožnega urada za zavarovanje delavcev. Zadruga rokodelskih in sorodnih obrti v Kranju je sklenila na svoji seji sledečo resolucijo:

Odbor obrtne zadruge v Kranju, katere zastopa okrog 600 članov, najodločneje protestira proti nesmiselni centralizaciji bolniškega in nezgodnega zavarovanja v enem samem okrožnem uradu v Ljubljani za celo Slovenijo.

Vse dosedanje poslovanje tega Okrožnega urada je dokazalo, da je ta centralizacija neizpeljiva ter v veliko škodo vsemu zavarovanju podvrženemu osebju kakor tudi zavodu samemu. Dočim je prej dobival delodajalec vse potrebne informacije v svoji neposredni bližini, mora sedaj cela Slovenija iskati iste v Ljubljani. Prispevki se predpisujejo več mesecev nazaj, vsled česar nastajajo veliki zaostanki, ki jih posamezni obrtnik le z veliko težavo zmora. Zavarovanci so dobivali preje svoje prejemke tekem par dni, dočim morajo sedaj mnogokrat tedne čakati.

Vsled teh napak postaja socialno zavarovanje vsakemu le v breme in ni mogoča njegova popularizacija, ker je v veliko škodo tudi zavodu samemu.

Radi tega zahteva Obrtna zadruga v Kranju, kot zastopnica malega obrtnika, da se Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani decentralizira in ustanovi za Gorenjsko t. j. za politični okraj Kranj in Radovljica posebni Okrožni urad s sedežem v Kranju in ekspozituro v Radovljici. Škofji loki ter Trzinu in Jesenicah, ker bi bil tak povsem življenja zmožen.

Novice za obrtnike.

V Padovi na Italijanskem se je pretečeni mesec vršila anketa Beneških in naših obrtnih zbornic, na kateri so sklenili resolucijo, s katero se zahteva čim hitreje uveljavljenje Trgovinske pogodbe in pa razne olajšave pri carinjenju s posebnim ozirom na pospešitev železniškega prometa. Na tem sestanku so zastopali Trgovsko in obrtniško zbornico gg. Mohorič in dr. Plees.

Protektorat Ljubljanskega Velesejma je blagohotno prevzel Nj. Vel. Kralj Aleksander I., kar je bilo med industrijskimi in trgovskimi krogi z radostjo sprejeto.

Zadnje čase se je med obrtništvom pričelo gibanje, da se vajencem odločno zabrani sodelovanje v kakršni koli politični organizaciji. Več zadrug je že sklenilo, da stavijo celo v učno pogodbo pogoji, da vajenec za čas učne dobe ne bo član nobene politične organizacije. Kdor pozna naš današnji obrtniški vajeniški naraščaj, ta bo gotovo odobral tako energični sklep. Želeti je, da bi se sklep tudi resnično izvajal.

Urad za pospeševanje obrti v Ljubljani je otvoril v zadnjem času več prikrojevalnih tečajev. Tečaje vodi g. strokovni učitelj Alojzij Knafelj od Obrtno pospeševalnega urada.

Velesejm v Beogradu se ne bo vršil v letošnjem letu vzlic temu, da je vlada dala precej veliko podporo kod smo že zadnjič poročali.

Gospod Žagar, davčni konzulent Trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani je sestavil pregledno knjižico »O najnovjših določbah zakona o taksah in pristojbinah«. Knjižica obsega pregled vseh pristojbin in vsebuje važna pojasnila, kedar in kako je plačati posamezne takse. Knjižico toplo priporočamo vsakemu obrtniku. Naroča se pri Zvezi trgovskih gremijev v Ljubljani.

Ob prilik mednarodne konference o prirodnih energijah je poročal za Jugoslavijo inž. Kürschner o pregledu vodnih sil in o množini raznovrstnega premoga cele države. S tega poročila posnamemo, da znašajo premogovne zaloge osem in

pol milijarde ton in se razdelijo geografsko v tri skupine. Zapadna skupina obsega Slovenijo in zapadno Hrvatsko z eno milijardo in 600 milijonov ton zalog; centralna skupina obsega Bosno, Slavonijo in Dalmacijo s ca. 4,9 milijard ton, vzhodna skupina pa obsega Srbijo z zalogami dveh milijard ton. V letu 1922 se je nakopalo 100 tisoč ton črnega premoga, 2.650.000 ton rjavega premoga in 970.000 ton lignita, skupno torej 3,9 milijonov ton. Slovenija je producirala leta 1922 1.500.000 ton, Bosna 1.070.000 ton (več nego pred vojno), Srbija 570.000 ton in Hrvatska s Slavonijo 440.000 ton.

Po statističnih podatkih generalne direkcije voda razpolagamo z hidravlično brutoenergijo pri minimalnem vodnem stanju ca tri in pol milijona konjskih sil, pri sedanji vodi pa 7—7,5 milijonov konjskih sil. Od vseh sil, ki so na razpolago, se izrablja v celi državi približno 165.000 HP. Vse ostale so neizrabljene. Prostorno se razdele naše vodne sile po celi državi približno enako. Samo Vojvodina ima manj vodnih sil, kar se pa da nadomestiti z dovodom iz drugih krajev.

Zopetna otvoritev obrata na drž. podkovski šoli. Drž. podkovska šola je pričela v novo urejenih prostorih v drž. žrebčarni na Selu zopet v polnem obsegu obratovati.

Podkovski tečaj na drž. podkovski šoli. Obvezni polletni tečaj na drž. podkovski šoli, Selo-Moste pri Ljubljani, se prične dne 1. julija t. l. Za vstop v tečaj je vložiti pri ravnateljstvu drž. podkovske šole do dne 15. julija t. l. predpisno kolekovano prošnjo ter ji priložiti: 1. rojstni in krstni list, 2. domovinski list, 3. zadnje šolsko spričevalo, 4. učno spričevalo, 5. ubožni list in 6. npravnstveno spričevalo.

Pouk v podkovski šoli je brezplačen. Učenci dobivajo redno državne podpore ter imajo brezplačno stanovanje v zavodu; skrbeti pa morajo sami za hrano in potrebne učne knjige.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani razglasa, da je prijavnice in odjavnice za člane, prijavnice in odjavnice obratov in druge tiskovine, ki so se doslej dobivale le pri njegovih ekspoziturah, oddal v razpečavanje trgovinam, prodajalnam tobaka, zadrugam in občinskim pisarnam, tako da delodajalcem poslej ne bo več treba naročati jih po

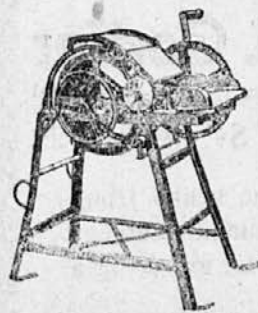
pošti ali hoditi po več ur daleč ponje, temveč jih bodo lahko dobivali vsak v svojem kraju. Povsod se bodo dobivala tudi potrdila o zaposlenosti obolelih članov in kuverte za poštnine prosto pošiljanje prijav, odjav in službenih dopisov ekspozituram in uradu. Vsa oddajna mesta tiskovin so označena z opozorilnimi tablami. Ako bi v katerem kraju oddaje tiskovin še ne bilo, blagovolijo naj prizadeti na to opozoriti pristojno ekspozituro, ki bode potrebno ukrenila.

Popust na železnicaš SHS za posetnike praškega velesejma. Ministrstvo saobračaja kraljevine SHS je dovolilo na vseh jugoslovanskih železnicah posetnikom praškega velesejma, ki se vrši od 21. do 28. septembra t. l., 50% popusta na vozni ceni tja in nazaj na podlagi legitimacije, katere izdaja uprava velesejma v Pragi. Ta popust velja za vse osebe in brzovlake razven Simplon Orient Express.

Istotako je ministrstvo dovolilo popust 50% od normalne tarife za izložene predmete. Ti popusti veljajo od 11. septembra do 8. oktobra 1924.

Prijavni termin za udeležbo na letošnjem ljubljanskem velesejmu se zaključi dne 25. t. m.

Obrtna razstava v Mariboru. Veliko prahu in besedjenja je povzročila letošnja obrtna razstava. Urad ljubljanskega velesejma se je na vse načine trudil, da bi odvrnil mariborske obrtnike od njihove sklepa in jih pritegnil na svoj razstaveni prostor. Po dolgem debatiranju je pretečeni teden padla odločitev, da se razstava za vsako ceno priredi in se je ob tej priliki osnoval potreben kapital za kritje režije za razstavo. Pri zadnjem tozadevnem zborovanju je posebno pozornost vzbudil sklep obrtnikov, organiziranih pri Jug. Ob. Zvezi, da za vsako ceno prirede obrtno razstavo, če bi tudi vsi drugi sklenili drugače. Ker je ravno v Jug. Ob. Zvezi organizirana večina srednjih in manjših obrtnikov, je iz te izjave razvidno, da je ideja lastne razstave ukoreninjena med obrtniki in jo ni mogoče kratko malo z enim sklepom uničiti. Potrebno bi bilo takoj po razstavi pričeti z akcijo za združenje obrtno razstavo v okvirju ljubljanskega velesejma za prihodnje leto in seveda nuditi vse ugodnosti, ki jih ima mariborska razstava predvsem glede cene in vajeniškega oddelka.

Stroj cefra in odvija žimo in volno!

Izdelovatelj:

Fran Simon, Vrhnika

Priporočamo
tvrdko

JOSIP PETELINC

Ljubljana, So. Petra nasip 7, blizu Prešernovega spomenika

tov. zaloge najboljših šivalnih strojev, svetovne znamke „GRITZER“ in „ADLER“ za rodbinsko in obrtno rabo. — Bogata zaloge vseh potrebščin za šivilje, krojače, čevljarje in sedlarje, galanterijskega, modnega in toaletnega blaga na

VELIKO IN MALO!

Postrežba točna!

Cene ugodne!

Gonilna jermena

specijalnega in vegetabilnega stroja za pogon vseh vrst obratov in strojev, dalje okroglo in zvito jermenje za šivalne stroje, skobelnike in motorna kolesa. [Šivalne in vezalne jermene, mast in vosek] za jermene nudi za promptno dobavo in po nizkih cenah

INDUS d. d., LJUBLJANA

— za industrijo usnja in usnjatih izdelkov —

Usianov. l. 1879.

Telefon št. 553.

KLJUČAVNIČARSTVO

AVGUST MARTINČIČ

LJUBLJANA, RIMSKA CESTA 14.

se priporoča za naročila novih valčnih zastorov (rolet) in solčnih plahit ter za popravilo istih. — Stalna zaloge vseh potrebščin za rolete in solčne plahite, raznovrstnih štedilnikov in vseh potrebščin za stavbe. — Izvršuje vsa ključavničarska dela in popravila. — Avtožno varenje.

Točna postrežba!

Zmerne cene!

„SVETLA“ D. D.

LJUBLJANA

Največja izbira vsakovrstnega elektrotehničnega materiala.

GENERALNO ZASTOPSTVO
TOVARN:

Velika in stalna zaloga vseh vrst električnih žič, žarnic, telefonskih aparatov, lestencev i. t. d.

Hackethal, Hannover: žice, kabel. - H. Jacobi & Co., Wien: elektr. zvonci in telefon. - Dr. Ing. Schneider & Co, Frankfurt a/M.: svetilke. Ringsdorf Werke, Mehlem a/R.: krtačice za motore. - Elektra, Bregenz in drug: likalniki, kuhalniki, plošče, električne peči.

Zaloga avtomobilskega materiala, kakor plaščevo polnogu, mijastih obročev i. dr.

Cene vsled dviganja tečaja dinarja znatno znižane!

„LIPA“

ZADRUGA MIZARJEV z o. z.

ŠT. VID

nad Ljubljano

prevzema vsa v mizarstvo
stroko spadajoča dela v solidno in točno izvršitev.

Zahtevajte ponudbe.

Proračuni brezplačni.

VOZI BREZ BENCINA!

Adoptiraj tvoj AVIO ali STABILNI MOTOR z
Hag-Generatorjem.

JUGO-HAG LJUBLJANA
Bohoričeva ul. 24

KURI Z DOMAČIM OGLJEM!!!

Vse vrste bakrene posode

za kuhinje, lonce, ponve i. t. d. izdeluje
zopet kakor v predvojnem času tvrdka

„JUGOMETALIJA“ splošna kovinarska industrija v Ljubljani
Kolodvorska ulica 18.-4. Telefon 729.

TVRDKA

F. in J. Goričar

„PRI IVANKI“

Ljubljana, Sv. Petra c. 29

ima vedno veliko izbiro
raznega manufakturnega
in modnega blaga

po zelo nizkih cenah.

Zadružna gospodarska banka d. d.

Telefon št. 57 in 470.

Račun pošt. ček, urada za Slovenijo št. 11.945
v Zagrebu št. 39.080.

Podružnice: Celje, Djakovo, Novisad, Maribor,
Sarajevo, Sombor, Split, Šibenik.

Ekspozitura: Bled.

Kapital in rezerve skupno nad Din. 15.000.000.—, vloge nad Din. 125.000.000.—

Daje trgovske kredite, eskomptira menice, lombardira vrednostne papirje, daje v najem jeklene shrambe za vrednote, kupuje in prodaja kar najboljše tuje valute in devize, sprejema vloge na tekočem računu in na vložne knjižice ter preskrbuje vse bančne transakcije pod najugodnejšimi pogoji.

Ljubljana

Miklošičeva c. 10

(v lastni palači vis-a-vis hotela „Union“)

Amerikanski oddelek:

DIREKTNE ZVEZE Z AMERIŠKIMI BANKAMI.

Urejevanje ameriških zapuščin.

Pooblaščen prodajalec srečk
DRŽAVNE RAZREDNE LOTERIJE.

ALOJZIJ PAVSCHIN

LJUBLJANA, Wolfova ulica.

ZALOGA STEKLA IN
PORCELANA, STEKLA
ZA URE, UMIVALNIKE IN
KUHINJSKE GARNITURE
IN VSE V TO STOKO
SPADAJOČE PREDMETE

Stavbno
podjetje

Ivan Ogrin

Ljubljana

Gruberjevo nabrežje 8.

••

Prevzema vsa zidarska in
druga stavbna dela.

Izvršuje razne načrte in pro-
račune.

Izdaja strokovna mnenja.

==

Primerno nizke cene.

Delo solidno. Delo solidno.

==

Telefon št. 426

SVEČARNA

J. KOPAČ & Co.

Ljubljana, Celovška cesta št. 90.

Proizvaja in izdeluje voščene sveče za
oltarje, voščene zvitke, sveče za božič-
na drevesca, nagrobne lučice „Fortuna“
ter raznovrstne sveče za hišno rabo,
„Stearin“-sveče (stearinske sveče),
„Adria“-sveče (kompozicijske sveče),
„Gloria“-sveče.

Prodaja tudi: vse vrste kadila, parafina,
stearina in carnauba-voska.

Kupuje: čebelni vosek in suhe satine
po najvišjih dnevnih cenah.

Strojno mizarstvo

Trink & Bernik

Linhartova ulica 1

Kleparstvo

Korn T.

Ljubljana, Poljanska c. 8.

Prva žebeljarska in železoobratna zadruga v Kropi in Kamnigoric

Pisma:

ŽEBELJARSKA ZADRUGA,
Kropa (Slovenija)

Brzjovke:

ZADRUGA KROPA
Telef. int.: PODNART 2

Žebli za normalne in ozkotirne železnice.
Žebli za ladje, črni ali pocinkani. — Žebli
za zgradbe, les itd. — Žebli za čevlje. —
Spojke za odre in prage. — Spojke za ladje
in splave. — Železne brane. — Kljuge za
podobe, zid, cevi, žlebove itd. — Vijaki z
maticami. — Podložne pločice. — Matice.
Zakovice za tenderje, kotle, mostove, sode,
pločevino, kolesa itd. — Vijačni čepi. — Verige.
Vsi v našo stroko spadajoči železni izdelki
po vzorcih in risbah najceneje. — Ilustrovani
ceniki na razpolago.

REMEC - CO.

Ljubljana - SHS

Kersnikova ulica šte. 7

Prej:

I. BAHOVEC nasled.

Tovarna na

DUPLICI

pri Kamniku

STOLARSTVO

UPOGNJENO POHIŠTVO.

Prešani furniri za stole in mizarstvo
PARKETI REZANI LESInterurb. telefon: pisarna: Ljubljana 266,
tovarna: Kamnik 4.Telegrami: Ljubljana Ingenieur Remec,
Kamnik REMEC - CO.**PAPIR**PISMENI, URADNI
RISALNI, OVOJNI**KNJIGE**POSLOVNE, ŠOLSKE
NOTEZE, ŠOLSKE ZVEZKE**UMETNIŠKE RAZGLEDNICE**

in drugo

kupite najbolje v papirni trgovini

IVAN GAJŠEK, Ljubljana

Sv. Petra c. št. 2.

KNJIGOVEZNICA, KARTONAŽA IN
GALANTERIJA**MIROSLAV BIVIC**

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 29

se priporoča slavnemu občinstvu
ter p. n. tvrdkam za cenj. naročila
vseh v to stroko spadajočih del.**VELIKA ZALOGA ŠOLSKIH MAP,
NOTEZOV IN BLOKOV.**

Cene nizke! Postrežba točna! Delo solidno!

Stroji za šivanje iz najboljših tovarn
izgotovljeno moško obleko
zalogo klobukov
in drugo manufakturno blago

Cene zmerne!

Cene zmerne!

Vedno v zalogi pri

L. REBOLJ

Kranj št. 24

Pri meni kupljenim strojem jamčim 10 let.

STROJNO MIZARSTVO

Peter Bizjak

v Spodnji Šiški, Gosposv. cesta 136

prevzema vsa v mizarstvo stroko spada-
joča dela, zlasti stavbeno mizarstvo.

Cene primerne.

Delo solidno.

Postrežba točna.

Obrtno kreditna zadruga v Ljubljani

r. z. z. n. z.

v Ljubljani, Pražakova ulica št. 3sprejema hranilne vloge, daje posojila na zastave, odstopne
računov, eskomptira menice itd.**Staro lito železo**

kupujejo v vsaki množini

Strojne tovarne in livarne d. d.

v Ljubljani.

Vzajemna zavarovalnica

v Ljubljani

je edini slovenski zavarovalni
zavod, ki zavaruje proti po-
žarnim škodam poslopja, pre-
mičnine in poljske pridelke.Sprejema življenska zavarova-
vanja v vseh kombinacijah.**OBRTNIKI!**

Najvarnejše vlagate vaš denar v pupilarnem zavodu

Hranilnici kmečkih občin v Ljubljani

Dunajska cesta št. 38

v hiši Zadrugne zveze

Hranilnica kmečkih občin obrestuje hranilne vloge po najvišji meri in sprejema vložne
knjižice drugih denarnih zavodov kot gotov denar ter se obrestovanje ne prekine. Hranilnica
kmečkih občin v Ljubljani je pupilarno varen zavod, v katerega nalagajo kr. sodišča
denar mladoletnih. Njeno poslovanje je pod nadzorstvom posebnega komisarja kot za-
stopnika pokrajinske uprave v Ljubljani. — Posojila daje na zemljišča, občinam in korp-
oracijam na amortizacijo.